

Особливості організації ефективної системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності

В умовах активізації процесів міжнародної економічної інтеграції одним із найважливіших завдань стратегічного розвитку нашої держави є формування, утримання, розвиток і використання конкурентних переваг на міжнародних ринках капіталу для забезпечення стабільного і ефективного функціонування основних галузей економіки. Особливо важливого значення при цьому набуває інноваційно-інвестиційна діяльність, яка забезпечує своєчасну адаптацію національної економіки до змін ринкового середовища. З огляду на це, вихід України на інноваційний етап розвитку потребує, насамперед, активізації інноваційної діяльності підприємств шляхом здійснення перспективних науково-дослідницьких розробок і реалізації важливих інноваційних програм, які потребують відповідного фінансового забезпечення.

Широкий спектр визначень поняття «фінансове забезпечення інноваційної діяльності», представлений у сучасній науковій літературі [1; 2; 3; 4; 5], зводиться до трактування його як сукупності економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання фінансових ресурсів, а також організаційно-управлінських принципів, методів і форм впливу цих ресурсів на інноваційний розвиток суб'єкта господарювання.

При цьому безпосередній процес фінансового забезпечення інноваційної діяльності конкретного підприємства може бути реалізований за допомогою низки взаємопов'язаних елементів із ієрархічним підпорядкуванням і специфічними функціональними особливостями (рис. 1).

Рис. 1. Основні елементи процесу фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві [авторське бачення]

Як видно з рис. 1, надзвичайно важливим елементом системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності будь-якого сучасного підприємства є не що інше, як джерела надходження грошових коштів, які приводяться в дію відповідними механізмами їх акумуляції і вкладення в інноваційні проекти і програми. Не менш важливу роль у процесі фінансового забезпечення інноваційної діяльності, на нашу думку, мають відігравати механізми, які забезпечують контроль за використанням інвестицій, можливістю зменшення періоду їх окупності.

На основі попередніх міркувань можемо стверджувати, що сутність фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємства знаходить своє відображення у функціональних напрямках впливу фінансової сфери на інноваційну діяльність з точки зору відносин виробництва, розподілу і контролю:

відтворювальна функція – реалізує принцип збалансування матеріальних і фінансових ресурсів на всіх стадіях кругообігу капіталу у процесі його простого і розширеного відтворення. Мається на увазі, що фінансові ресурси здатні прискорити або уповільнити швидкість переходу інвестицій у різні сфери інноваційної діяльності залежно від кон'юнктури, що склалася на інноваційному ринку;

розподільча функція – сприяє формуванню і використанню фондів грошових коштів для забезпечення ефективної структури капіталу як з точки зору грошово-кредитної політики держави на макро-, мезо- і мікрорівнях, так і з позицій потреби у фінансових ресурсах конкретного суб'єкта господарювання;

контрольна функція – спрямована на здійснення фінансового моніторингу реального грошового обороту в інноваційній сфері і реалізується у формі контролю за умовами створення інновацій на підприємстві, джерелами їх фінансування, зміною важливих фінансових показників тощо. При цьому слід враховувати, що фінансовий моніторинг дозволяє виявити співвідношення між структурою фондів грошових коштів і запланованими цілями інноваційної діяльності, здійснити відповідне корегування невідповідності між доходами і витратами підприємства, визначити можливості припинення фінансування в неефективній сфері і, зрештою, обґрунтувати необхідність пошуку перспективних напрямів фінансування інноваційної діяльності.

Відмінною особливістю організації ефективної системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві, крім її цільової орієнтації, є значна кількість джерел грошових коштів, які забезпечують комплексність охоплення фінансуванням різноманітних напрямів інноваційного процесу і різних його суб'єктів, а також здатність швидко пристосовуватися до динамічних змін зовнішнього середовища з метою забезпечення максимальної ефективності використання грошових коштів.

Безумовно, все це вказує на те, що принципи організації такої системи мають бути орієнтовані на множинність джерел фінансування, гнучкість і динамічність окремих елементів системи і передбачати швидке і ефективно впровадження інновацій з їх подальшою комерціалізацією, що забезпечує зростання фінансової віддачі від інноваційної діяльності.

Цілком погоджуємося із думкою вчених під керівництвом Захарченко В.І. [5] про те, що найважливішими принципами побудови ефективної системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності на конкретному підприємстві мають бути, насамперед, наступні:

чітка цільова орієнтація системи фінансового забезпечення такої діяльності – її зв'язок із завданням швидкого і ефективного впровадження сучасних науково-технічних досягнень;

логічність, обґрунтованість і юридична захищеність прийомів і механізмів, які використовуються на підприємстві;

використання диференційованого підходу до визначення джерел фінансового забезпечення інноваційної діяльності;

широта і комплексність системи, тобто можливість охоплення максимально широкого кола технічних і технологічних нововведень, а також напрямів їх практичного використання;

адаптивність і гнучкість, що передбачає постійне реформування як всієї системи фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві, так і окремих її елементів відповідно до змін, які повсякчас відбуваються у зовнішньому середовищі, з метою досягнення певного економічного ефекту.

Як підсумок, вважаємо за доцільне зазначити, що інноваційна складова є основним джерелом економічного розвитку і всебічно сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності будь-якого суб'єкта господарювання. Загалом, активізація інноваційної діяльності на підприємствах, які функціонують у різних галузях національної економіки, наразі потребує удосконалення діючих систем фінансового забезпечення з метою швидкого накопичення фінансових коштів, можливості їх концентрації на ключових напрямках інноваційних процесів. Це означає, що ефективна система фінансового забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві має бути спрямована на збільшення обсягу і підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Література

1. Баранов І.В. Сучасний стан фінансування інноваційної діяльності в Україні / І.В. Баранов // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. - № 3. - С. 63 – 68.

2. Бояринова К. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України / К. Бояринова // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2009. - № 4. – С. 32 – 38.

3. Єпіфанова І.Ю. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення інноваційної діяльності промислових підприємств / І.Ю. Єпіфанова // Економічний часопис-XXI. – 2012. - № 11-12. – С. 30 – 32.

4. Жуган І.О. Сучасний стан та тенденції фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні / І.О. Жуган // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2013. - № 2. – С. 143 – 150.

5. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навчальний посібник / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.